

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

ΠΕΝΤΕ ΕΒΔΟΜΑΔΕΣ
ΣΤΟ ΑΕΡΟΣΤΑΤΟ

ΔΙΔΑΣΚΕΥΗ: Π. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΑΥΤΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤ___

ΑΓΚΥΡΑ

Πέντε βδομάδες
στο αερόστατο

Εικονογράφηση εξωφύλλου: *Ντ. Αναστασόπουλος*
Εσωτερική εικονογράφηση: *Riou-de Montaut*
Επιμέλεια-Διόρθωση: *Νέστορας Χούνος*

© 2005 ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΓΚΥΡΑ» Δ. Α. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α.Β.Ε.Ε.,
για την παρούσα νέα έκδοση

Λ. Κατσώνη 271 και Γ. Παπανδρέου, Άγιοι Ανάργυροι, Τ.Κ. 135 62

Τηλ.: 210 2693800-4, Fax: 210 2693806-7

Κατάστημα Χονδρικής-Λιανικής: Πεσμαζόγλου 5 (Στοά Ορφώως)

Τηλ.: 210 3213507

Κεντρικό κατάστημα: ΑΓΚΥΡΑ-ΠΟΛΥΧΩΡΟΣ, Σόλωνος 124 - Αθήνα

Τηλ.: 210 3837667, 210 3837540, Fax: 210 3837066

e-mail agyra@agyra.gr • www.agyra.gr

ISBN: 960-422-291-0

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή μέρους ή όλης της έκδοσης, η μεταφορά σε οποιοδήποτε ηλεκτρονικό αποθηκευτικό σύστημα ή αναμετάδοση με οιασδήποτε μορφής ηλεκτρονικά, μηχανικά, φωτοτυπικά ή άλλα μέσα, χωρίς την προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ ΒΕΡΝ

Πέντε βδομάδες
στο αερόστατο

Βραβευμένο από τη Γαλλική Ακαδημία

Διασκευή

Π. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

αγκυρα

Πρωτοσέλιδο παρμένο από παλαιά γαλλική έκδοσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Στη συνεδρίαση της 14ης Ιανουαρίου 1862, η αίθουσα της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας του Λονδίνου, Πλατεία Βατερλό, αριθμός 3, ήταν γεμάτη ακροατές. Ο πρόεδρος σερ Φράνσις Μ... στον λόγο του, που διακοπτόταν συχνά από χειροκροτήματα, έκανε στους εντιμότατους συνέδρους μια βαρυσήμαντη ανακοίνωση.

Το ρητορικό αυτό αριστούργημα τελείωσε μ' έναν χείμαρρο από στομφώδεις και γεμάτες πατριωτισμό φράσεις:

- Η Αγγλία, είπε ο σερ Φράνσις Μ..., βρισκόταν πάντοτε στην πρωτοπορία των εθνών –γιατί είναι ιστορικά παρατηρημένο πως τα έθνη βαδίζουν στη σειρά, με κάποιο απ' όλα επικεφαλής τους– με την τόλμη των εξερευνητών της, στον πλατύ δρόμο των γεωγραφικών ανακαλύψεων (θερμά χειροκροτήματα). Ο δόκτωρ Σάμιουελ Φέργκιουσον, ένα από τα εκλεκτότερα τέκνα της, θα φανεί αντάξιος της καταγωγής του («Ναι! Ναι!» απ' όλες τις μεριές). Το τόλμημα αυτό, αν επιτύχει («Θα επιτύχει! Θα επιτύχει!») θα συνενώσει και συνάμα θα συμπληρώσει τα σκόρπια στοιχεία που υπάρχουν γύρω από τη χαρτογράφηση της Αφρικής

(θερμά χειροκροτήματα). Αλλά κι αν αποτύχει ακόμα («Ποτέ! Ποτέ!») θ' αποτελεί στους αιώνες μια από τις τολμηρότερες συλλήψεις της ανθρωπίνης διάνοιας (θυελλώδη ποδοκροτήματα).

– Ζήτω! Ζήτω! κραύγαζε η συνέλευση συνεπαρμένη από τα συγκινητικά αυτά λόγια.

– Ζήτω ο ατρόμητος Φέργκιουσον! φώναξε κάποιος περισσότερο εκδηλωτικός από τους άλλους στην αίθουσα.

Ο ενθουσιασμός ήταν μεγάλος και τ' όνομα του Φέργκιουσον περνούσε από στόμα σε στόμα.

Στην ίδια αίθουσα βρίσκονταν και πολλοί γερασμένοι, κουρασμένοι αλλά γενναίοι εξερευνητές, που η ανυπότακτη ιδιοσυγκρασία τους τούς είχε οδηγήσει στα πέρατα του κόσμου. Λίγο-πολύ, είχαν όλοι γλιτώσει παρά τρίχα από ναυάγια και πυρκαγιές, από τσεκούρια Ινδιάνων και βέλη αγρίων, από τα παλούκια των βασανιστηρίων και τα στομάχια των ιθαγενών της Πολυνησίας. Κι ωστόσο, ένιωθαν την καρδιά τους να χτυπάει δυνατά σ' όλη τη διάρκεια του λόγου του σερ Φράνσις Μ..., και κανείς τους δεν θυμόταν ν' άκουσε πιο μεγαλειώδη λόγο στην αίθουσα συνεδριάσεων της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας του Λονδίνου.

Ωστόσο, στην Αγγλία, ο ενθουσιασμός δεν περιορίζεται μόνο σε ρητορικά σχήματα. Εγκρίθηκε αμέσως ένα ποσό από δυόμιση χιλιάδες λίρες, που σκοπό είχαν να ενθαρρύνουν τον Φέργκιουσον να φέρει σε πέρας το εγχείρημά του – ποσό σοβαρό, όσο και το ίδιο το εγχείρημα.

Ένα μέλος της Εταιρείας ρώτησε τον Πρόεδρο αν ο Φέργκιουσον θα εμφανιζόταν αυτοπροσώπως.

– Ο δόκτωρ Φέργκιουσον είναι στη διάθεση της συνέλευσης, απάντησε ο πρόεδρος.

– Να παρουσιαστεί! Να παρουσιαστεί! ακούστηκαν φωνές. Θέλουμε να δούμε τον τολμηρό αυτόν άνθρωπο με τα μάτια μας...

– Είναι πιθανό η ανήκουστη αυτή πρόταση να έχει σκοπό να μας εξαπατήσει, παρατήρησε ένας γηραλέος και απόπληκτος ευπατρίδης.

– Κι αν ο δόκτωρ Φέργκιουσον δεν υπάρχει: ακούστηκε μια πονηρή φωνή.

– Τότε θα πρέπει να τον δημιουργήσουμε, είπε με χιούμορ ένα μέλος της σοβαρής αυτής Εταιρείας.

– Ειδοποίησε τον δόκτορα Φέργκιουσον να έρθει, είπε απλά ο πρόεδρος.

Και ο δόκτωρ Φέργκιουσον έκανε την εμφάνισή του κάτω από τα φρενήρη χειροκροτήματα και τις επευφημίες του κοινού.

Ήταν σαράντα περίπου χρόνων, με κανονικό ανάστημα και διάπλαση. Το κόκκινο πρόσωπό του είχε μια έκφραση ψυχρή και κανονικά χαρακτηριστικά, όπου ξεχώριζε μια μύτη τεράστια, σαν πλώρη πλοίου. Είχε, μ' άλλα λόγια, τη μύτη των ανθρώπων που είναι γεννημένοι για μεγάλες ανακαλύψεις. Τα μάτια του, περισσότερο έξυπνα και καλοσυνάτα, παρά τολμηρά, έδιναν μια ξεχωριστή γοητεία στη φυσιογνωμία του. Είχε μακριά χέρια και πόδια που πατούσαν σταθερά – πράγμα που έδειχνε πως ήταν συνηθισμένος στην πεζοπορία.

Μια ευγενική χειρονομία του έφτασε για να σταματήσουν αμέσως οι ζητωκραυγές και τα χειροκροτήματα. Ύστερα προχώρησε στην πολυθρόνα που είχαν τοποθετήσει γι' αυτόν και χωρίς να καθίσει, σήκωσε τον δείκτη του δεξιού του χεριού προς τον ουρανό και πρόφερε αυτή τη μοναδική λέξη:

– Εξέλσιορ!

Ποτέ επερώτηση των εντιμότατων Μπράιτ και Κέμπνεν στη Βουλή των Κοινοτήτων, ποτέ αίτημα του λόρδου Πάλμερσον για έκτακτες πιστώσεις για την οχύρωση των βράχων της Αγγλίας, δεν προκάλεσε παρόμοιο ενθουσιασμό. Ο μνημειώδης λόγος του σερ Φράνσις Μ... είχε κιόλας ξεχαστεί. Ο δόκτωρ Φέργκιουσον, επιβλητικός, μέγας και ταυτοχρόνως λιτός και μετρημένος, είχε προφέρει τη λέξη που επέβαλλε η περιστασι: Εξέλισις.

Ο γερο-ευπατριδής, έχοντας ταχθεί ολόψυχα με το μέρος του περιέργου αυτού ανθρώπου, απαίτησε να δημοσιευτεί ολόκληρος ο λόγος του Φέργκιουσον στο δελτίο της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας του Λονδίνου.

Αλλά ποιος ήταν επιτέλους αυτός ο δόκτωρ, και ποιο το τόλμημα που θα επιχειρούσε;

Ο πατέρας του, γενναίος πλοίαρχος του αγγλικού ναυτικού, είχε συνηθίσει τον γιο του, από τα παιδικά του ακόμα χρόνια, στις περιπέτειες και τους κινδύνους του επαγγέλματός του. Αντάξιος γιος του πατέρα του ο Φέργκιουσον, που όπως έδειχνε, ποτέ δεν ένιωσε τι θα πει φόβος, φανέρωσε από πολύ νωρίς ένα ζωηρό πνεύμα, μια ερευνητική ευφυΐα και μια ακατανίκητη ροπή προς τις επιστήμες. Είχε επίσης μια ξεχωριστή ικανότητα να τα βγάζει πέρα στις δύσκολες περιστάσεις.

Διάβαζε ό,τι έβρισκε για περιπέτειες και θαλάσσιες εξερευνήσεις και πολύ γρήγορα η φαντασία του πήρε φτερά. Παρακολουθούσε με πάθος τις ανακαλύψεις που σημάδεψαν το πρώτο μέρος του 19ου αιώνα. Ονειρευόταν τη δόξα των Μούνκο-Παρκ, των Μπριους και Λεβαγιάν, ακόμα και του Σέλτρικ και του Ροβινσώνα Κρούσου, που δεν την έβρισκε καθόλου κατώτερη. Εύκολα φαντάζεται κανείς πόσο ανα-

πτύχθηκαν οι τάσεις του αυτές στα γεμάτα περιπέτειες νεανικά του χρόνια, που τα πέρασε στις τέσσερις άκρες του κόσμου. Ο πατέρας του, άνθρωπος μορφωμένος, φρόντιζε να καλλιεργεί την ευφυΐα αυτή σε σοβαρές μελέτες γύρω από την υδρογραφία, τη φυσική και τη μηχανική, με κάποια πασαλείμματα βοτανικής, ιατρικής και αστρονομίας.

Όταν ο πλοίαρχος πέθανε, ο άξιος γιος του ήταν είκοσι δύο χρόνων κι είχε κάνει κιόλας τον γύρο του κόσμου. Κατατάχτηκε στο σώμα μηχανικών της Βεγγάλης και ανδραγάθησε σε αρκετές επιχειρήσεις. Όμως, η στρατιωτική ζωή δεν τον ικανοποιούσε. Δεν του άρεσε να διατάζει, όπως δεν του άρεσε και να υπακούει. Παραιτήθηκε από τον στρατό και κυνηγώντας και τρώγοντας αγριόχορτα, διέσχισε με τα πόδια όλη τη βόρεια Ινδία, από την Καλκούτα έως το Σουράτ. Γι' αυτόν δεν ήταν παρά ένας απλός περιπάτος.

Από το Σουράτ πέρασε στην Αυστραλία και το 1845 πήρε μέρος στην αποστολή του πλοίαρχου Σταρτ, ο οποίος είχε βαλθεί ν' ανακαλύψει τη θάλασσα που υποτίθεται πως υπήρχε στο εσωτερικό της Νέας Ολλανδίας.

Γύρισε στην Αγγλία το 1850 και με ασίγαστο μέσα του το πάθος των ανακαλύψεων, ακολούθησε τον πλοίαρχο Μακ Κλαρκ στον γύρο της αμερικανικής ηπείρου, από τον Βερίγγειο πορθό μέχρι το ακρωτήριο Φέργουελ.

Η κράση του άντεχε σ' όλες τις ταλαιπωρίες και τις κακουχίες, κάτω απ' όλα τα κλίματα. Το αφτί του δεν ιδρώνε στις στερήσεις. Ήταν ο τύπος του τέλειου ταξιδιώτη που το στομάχι του συστέλλεται και διαστέλλεται σύμφωνα με τη θέλησή του, τα πόδια του μακραίνουν ή κονταίνουν, ανάλογα με το αυτοσχέδιο κρεβάτι όπου πέφτει να κοιμηθεί όποια ώρα της μέρας και να 'ναι, και ξυπνάει οποιαδήποτε ώρα της νύχτας.

Γι' αυτό δεν ήταν καθόλου παράξενο που ο ακάματος αυτός ταξιδιώτης ξεκίνησε άλλη μια φορά, από το 1855 έως το 1857, να επισκεφτεί μαζί με τους αδελφούς Σλάγκινβαϊτ ολόκληρο το δυτικό Θιβέτ, αποκομίζοντας από την εξερεύνηση αυτή έναν θησαυρό εθνολογικών παρατηρήσεων.

Στη διάρκεια των ταξιδιών του αυτών ο Σάμιουελ Φέργκιουσον ήταν ο πιο δαιμόνιος κι ο πιο γλαφυρός ανταποκριτής της εφημερίδας *Ντέιλι Τέλεγραφ* που μολονότι πουλιέται στην τιμή της μιας πέννας έχει κυκλοφορία 40.000 φύλλα τη μέρα, διαβάζεται όμως από εκατομμύρια αναγνώστες. Έτσι, ο δόκτωρ Φέργκιουσον ήταν πραγματικά διάσημος, μόλο που δεν ανήκε σε κανένα επιστημονικό ίδρυμα και δεν ήταν μέλος της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας του Λονδίνου, του Παρισιού, του Βερολίνου, της Βιέννης και της Πετρούπολης, ούτε της Περιηγητικής Λέσχης, ούτε του Βασιλικού Πολυτεχνικού Ιδρύματος, όπου έλυne κι έδενε ο φίλος του στατιστικολόγος Κόκμπαρκ.

Προτιμώντας τη δράση από τη φλυαρία, έμενε πάντα μακριά από τους επιστημονικούς συλλόγους. Πίστευε πως χρησιμοποιούσε αποδοτικότερα τον χρόνο του ερευνώντας κι ανακαλύπτοντας, παρά συζητώντας και ρητορεύοντας.

Στα ταξίδια του, όμως, ο δόκτωρ Φέργκιουσον είχε γυρίσει –και πολλές φορές, μάλιστα– τόσο πολλούς τόπους, που είχε δει ένα σωρό πράγματα. Το έκανε αυτό από φυσική συνήθεια και μόνο. Έλεγε πως δεν ήταν τα ταξίδια που τον τραβούσαν, αλλά κάτι άλλο τον έσπρωχνε σ' αυτά, σαν την ατμομηχανή που δεν χρειάζεται να την κατευθύνεις, γιατί την κατευθύνουν από μόνες τους οι γραμμές.

– Εγώ, υποστήριζε, δεν ακολουθώ τον δρόμο. Ο δρόμος ακολουθεί εμένα.

Δεν πρέπει ν' απορούμε, λοιπόν, για την ψυχραιμία με την οποία ο άνθρωπος αυτός δέχτηκε τις επευφημίες των μελών της Βασιλικής Γεωγραφικής Εταιρείας. Ήταν υπεράνω των ανοησιών αυτών γιατί δεν ήταν περήφανος, ούτε ματαιόδοξος. Γι' αυτόν, η πρόταση που είχε κάνει στον πρόεδρο σερ Φράνσις Μ... ήταν κάτι το απλούστατο, και δεν καταλάβαινε για ποιο λόγο είχε δημιουργήσει τόσο θόρυβο.

Μετά τη συνεδρίαση, τα μέλη της Εταιρείας παρέθεσαν γεύμα στον δόκτορα Φέργκιουσον, στην Περιηγητική Λέσχη, στο Πολ Μολ. Οι μερίδες ήταν τεράστιες, ανάλογα με τη σπουδαιότητα του τιμώμενου προσώπου, και το ψάρι που σερβιρίστηκε ήταν μόλις τρία δάχτυλα μικρότερο από το μπόι του Φέργκιουσον.

Έγιναν προπώσεις με γαλλικά κρασιά προς τιμήν διάσημων εξερευνητών, που είχαν βρει τη δόξα στην αφρικανική γη. Ήπιαν όλοι στην υγεία τους, ή στη μνήμη τους, και σε αλφαβητική σειρά, όπως επιβάλλουν τα αγγλικά έθιμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Την άλλη μέρα, στο φύλλο της 15ης Ιανουαρίου, η *Ντέλι Τέλεγκραφ* έγραφε σε κύριο άρθρο της:

«Οι απέραντες έρημες εκτάσεις της Αφρικής, θα αποκαλύψουν επιτέλους το μυστικό τους. Ένας Οιδίποδας της εποχής μας θα δώσει τη λύση αυτού του αινίγματος, που εξήντα αιώνες τώρα παραμένει ανεξήγητο στους επιστήμονες όλου του κόσμου. Παλαιότερα θεωρούσαν την αναζήτηση των πηγών του Νείλου σαν μια τρελή απόπειρα, σαν μια απραγματοποίητη χίμαιρα. Ο δόκτωρ Μπαρθ, ακολουθώντας τον δρόμο που είχαν χαράξει ο Ντένχαμ κι ο Κλάπερτον, έως το Σουδάν, ο δόκτωρ Λίβινγκστον, επαναλαμβάνοντας τις τολμηρές αυτές εξερευνήσεις από το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας έως την κοιλάδα του Ζαμβέζη, οι λοχαγοί Μπάρτον και Σπεκ, με την ανακάλυψη των Μεγάλων Λιμνών, στο εσωτερικό, άνοιξαν στον σύγχρονο πολιτισμό τρεις πλατιές λεωφόρους. Το σημείο όπου χωρίζουν οι λεωφόροι αυτές, κι όπου κανένας εξερευνητής δεν έφτασε ακόμα, βρίσκεται στην καρδιά της Αφρικής και προς τα εκεί τείνουν όλες οι προσπάθειες. Το

Τα μέλη της Εταιρείας παρέθεσαν γεύμα στον δόκτορα Φέργκιουσον, στην Περηνητική Λέσχη, στο Πολ Μολ.

έργο αυτό των πρωτοπόρων της επιστήμης θα συνεχιστεί τώρα με το ριψοκίνδυνο εγχείρημα του δόκτορα Σάμιουελ Φέργκιουσον, τις μεγάλες εξερευνήσεις του οποίου είχαν συχνά την ευκαιρία να εκτιμήσουν οι αναγνώστες μας.

Πρόθεση του τολμηρού αυτού εξερευνητή είναι να διασχίσει με αερόστατο, από την ανατολή προς τη δύση, ολόκληρη την Αφρική. Κατά τις πληροφορίες μας, σημείο εκκίνησης θα είναι η Ζανζιβάρη, στις ανατολικές ακτές της Αφρικής. Όσο για το σημείο άφιξης, αυτό το γνωρίζει μόνο η Θεία Πρόνοια.

Η πρόταση για την επιστημονική αυτή εξερεύνηση έγινε επισήμως χθες το βράδυ, στη Βασιλική Γεωγραφική Εταιρεία. Για να καλυφθούν τα έξοδα του εγχειρήματος εγκρίθηκε το ποσό των 2.500 λιρών στερλινών».

Στο Λονδίνο είχαν αρχίσει κιόλας οι προετοιμασίες. Στα εργοστάσια της Λιόν είχε δοθεί μια μεγάλη παραγγελία μεταξωτού υφάσματος για την κατασκευή του αερόστατου, ενώ η βρετανική κυβέρνηση έθεσε στη διάθεση του Φέργκιουσον το πλοίο *Τολμηρός*, με κυβερνήτη τον πλοίαρχο Πένετ.

Ευχές και συγχαρητήρια έρχονταν από παντού. Αλλά η Βορειο-αμερικανική Επιθεώρηση δεν έβλεπε με καλό μάτι αυτή τη δόξα που επιφύλασσόταν στην Αγγλία. Ειρωνεύτηκε την πρόταση του Φέργκιουσον, και του πρότεινε, μάλιστα, να πραγματοποιήσει το ταξίδι του για λογαριασμό της Αμερικής, αν θα βρισκόταν στον σωστό δρόμο.

Τα στοιχήματα από την άλλη μεριά, έπαιρναν κι έδιναν στο Λονδίνο και σ' ολόκληρη την Αγγλία. Οι Άγγλοι στοιχημάτιζαν μεταξύ τους, αν ο δόκτωρ Φέργκιουσον ήταν πρόσωπο πραγματικό ή φανταστικό, αν το ταξίδι θα γινόταν τελικά, αν

θα πετύχαινε ή όχι, και πόσες πιθανότητες είχε να γυρίσει ζωντανός. Τα ποσά που έμπαιναν στα στοιχήματα ήταν τεράστια, σαν να επρόκειτο για τις ιπποδρομίες του Έπσομ.

Πιστοί και άπιστοι, μορφωμένοι και αμόρφωτοι, είχαν όλοι στραμμένο το βλέμμα τους στον δόκτορα Φέργκιουσον, ενώ πολλοί που αγαπούσαν την περιπέτεια ζητούσαν να μοιραστούν μαζί του τη δόξα και τους κινδύνους του εγχειρήματος. Ο Φέργκιουσον αρνήθηκε όλες τις προσφορές, χωρίς ωστόσο να εξηγεί τους λόγους.

Ένα σωρό εφευρέτες συστημάτων και συσκευών για την οδήγηση του αερόστατου ήρθαν να του προτείνουν τις ιδέες τους. Αυτός, όμως, δεν δέχτηκε καμιά, ούτε έδινε καμιά εξήγηση όταν τον ρωτούσαν αν είχε ανακαλύψει τίποτα προς την κατεύθυνση αυτή. Προσεκτικότερα και πιο μεθοδικά από κάθε άλλη φορά, προετοίμαζε το τολμηρό ταξίδι του.